

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ І МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Черкаси, 2007

УДК 316. 346. 32 – 053. 6.
ББК 60. 542. 15.

Рецензенти:

- 1. Архипова С.П., кандидат педагогічних наук, професор**
- 2. Нікітіна Т.В., кандидат соціологічних наук, доцент**

**Соціологія молоді і молодіжних організацій : Навчальна програма / Розробник
Видриган М.В. – Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Б.Хмельницького, 2007.- 6 с.**

УДК
ББК

Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 4 від 4 грудня 2007 року)

© Черкаський національний університет, 2007 .

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ І МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ”

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Курс: Підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів ECTS: 1,5</p> <p>Модуль: 1+</p> <p>Змістових модулів: 1</p> <p>Загальна кількість годин: 54</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Шифр та назва напрямку 0402 – соціологія</p> <p>Шифр та назва спеціальності 6.040200 – соціальна робота</p> <p>Освітньо- кваліфікаційний Рівень: бакалавр</p>	<p>Обов’язкова</p> <p>Рік підготовки: 4 Семестр: 7</p> <p>Лекцій: 12 Семінари: 14</p> <p>Лабораторні заняття: немає</p> <p>Самостійна робота: 28</p> <p>Індивідуальна робота: немає</p> <p>Вид підсумкового контролю: залік</p>

II. Пояснювальна записка

Головна мета навчальної дисципліни „Соціологія молоді і молодіжних організацій” сформувані знання про стан і основні проблеми молоді і молодіжних організацій в Україні, вивчити концептуальні особливості, поняття і категорії цієї спеціальної соціологічної теорії, проаналізувати молодь з точки зору об’єкта і суб’єкта соціальних перетворень, визначити шляхи, форми і методи соціалізації молоді

людини, показати задачі і функції соціології молоді і молодіжних організацій в організації соціальної роботи з цією особливою демографічною групою суспільства.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- об'єкт, предмет і функції соціології молоді і молодіжних організацій, її основні поняття та категорії;
- образ сучасної молодої людини, стан молоді і молодіжних організацій в Україні;
- сутність та принципи формування державної молодіжної політики, шляхи розв'язання молодіжних проблем;
- соціальні проблеми духовного розвитку, професійної підготовки та економічної активності молоді;
- стан і діяльність молодіжних організацій в Україні;

На основі отриманих знань студенти повинні уміти:

- користуватися методологією та методикою соціальних досліджень у молодіжному середовищі;
- використовувати результати соціологічного аналізу в організації соціальної роботи з молоддю.

Методи навчання: інформаційно-продуктивний, продуктивно-пізнавальний, дослідницький, репродуктивний.

Методи оцінювання: співбесіди на семінарських заняттях, модульний контроль, залік.

Методичне забезпечення: конспекти лекцій, робоча програма, нормативні документи, наукові статті і монографії, підручники та посібники.

Ресурси: наукова бібліотека ЧНУ ім. Б.Хмельницького, обласна наукова бібліотека ім. Т.Г.Шевченка, Інтернет, електронні адреси:

WWW.nplu.kiev.ua

WWW.nbuv.gov.ua

WWW.library.edu-ua.net

WWW.library.univ.kiev.ua

III. Змістовий модуль

Тема 1. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія

Основні підходи до визначення поняття „молодь”. Проблема визначення поняття „вікові межі молоді”. Особливості молоді як соціально-демографічної групи. Місце і роль молоді в суспільстві як об’єкта і суб’єкта соціальних перетворень. Проблеми молоді. Молодь як об’єкт вивчення суспільних та гуманітарних наук. Соціологія молоді і молодіжних організацій, її об’єкт, предмет, задачі та функції.

Тема 2. Портрет сучасної молодої людини в Україні в дзеркалі соціології

Питання економічної захищеності молоді: економічні пріоритети; безробіття; шанси знайти роботу; засоби сприяння зайнятості; відкриття власної справи. Проблеми духовного життя і соціального захисту: отримання якісної освіти; охорона здоров’я; дозвілля; доступ до інформації. Громадська активність і правова культура: ставлення до політики в цілому і до молодіжної політики в Україні; політична і громадська активність молоді; рівень правової культури.

Тема 3. Сутність та принципи формування державної молодіжної політики

Причини та умови, що викликають необхідність проведення державою цілеспрямованої та обґрунтованої політики в питаннях молоді. Особливості, труднощі та умови формування молодіжної політики. Суб’єкти формування та реалізації державної молодіжної політики, форми її здійснення. Основні функції державної молодіжної політики. Структурні ланки державної молодіжної політики. Основні концепції державної молодіжної політики та їх характеристика.

Тема 4. Освітня та професійна підготовка молоді

Роль та значення освіти у розвитку молодої людини, формуванні особистості. Навчання та виховання як діалектично взаємозв’язаний та взаємозалежний процес соціалізації молоді. Соціальні проблеми професійної підготовки молоді. Система методів професійної орієнтації молоді. Професійне самовизначення молоді.

Тема 5. Соціальні проблеми праці та забезпечення зайнятості молоді

Праця і її значення в житті молоді. Економічна активність молоді: сучасний стан і тенденції розвитку. Соціальні проблеми забезпечення зайнятості і зменшення безробіття серед молоді. Роль і місце соціології молоді в реалізації наряду „Молодість і зайнятість”.

Тема 6. Соціальні проблеми духовного розвитку молоді

Поняття „духовність” людини. Духовність як інтегральний показник соціалізації особистості, формування її моральних цінностей і життєвої позиції. Особливості культурних запитів молоді та шляхи їх задоволення. Проблеми ставлення громадянина, виховання національного самоусвідомлення, політичної культури молоді.

Тема 7. Ціннісні орієнтації та потреби сучасної молоді

Сутність, особливості виявлення та формування ціннісних орієнтацій і системи цінностей молоді. Потреби молоді як основний стимул діяльності по саморозвитку і самовдосконаленню. Роль цінностей і ціннісних орієнтацій в здійсненні життєвих планів молоді.

Тема 8. Молодіжні організації в Україні: соціологічний аналіз

Сутність, характер і особливості діяльності молодіжних організацій в Україні. Роль і функції молодіжних організацій. Характеристика форм і методів діяльності формальних молодіжних організацій. Специфіка функціонування і вплив на молодь неформальних молодіжних організацій.

Тема 9. Соціологічні дослідження соціальних проблем молоді та молодіжних організацій

Арсенал методів соціологічних досліджень соціальних проблем та соціалізації молоді. Типи досліджень молодіжної проблематики. Характеристика соціологічних досліджень в залежності від стратегічного плану: описові разові, моніторингові, лонгitudні, оперативні (швидкісні).

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Головатий Н.Ф. Социология молодежи : Курс лекций. – К., 1999.
2. Городяненко В.Г. Соціологія. – К. – 2004.
3. Загальнодержавна програма підтримки молоді на 2004-2008 роки. Закон України // Голос України. – 2003. – 16 грудня.
4. Ильинский И.О. О спасательной роли образования. – М., 1998.
5. Корнієвський О.А., Якушик В.М. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні. – К., 1997
6. Молодь України у дзеркалі соціології : Монографія / Під. заг. ред. О. Балакіревої і О. Яременка. – К. : УІСД, 2001.
7. Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) : Монографія. – К. : УІСД, УЦПМ, 2002.
8. Система методов профессиональной ориентации. – К., 1993.
9. Соціологія молодёжи : Учеб. / Под. ред. проф.. В.Н. Кузнєцова. – М. : Гардарики, 2005.
10. Тарабукін Ю.О. Соціологія молоді : Курс лекцій. – К. : Фітосоціоцентр, 2001.

Додаткова:

1. Алексєєва Г.В. Маскулінність / Фемінність як чинник особистої самоідентифікації у юнацькому віці // Укр. соціум – 2005. - № 2-3. С. 9-19.
2. Балакірева О.М. Ефективність RDS (вибірки, що реалізується респондентами) для досягнення латентних груп респондентів : на прикладі дослідження молодих СІН у чотирьох містах України // Укр. соц. – 2006 - № 3-4. С. 7-25.
3. Бень О.Т. Етапи інституціоналізації молодіжних громадських організацій // Укр. соц. – 2006. № 3-4. С. 77-86.
4. Бутуліна О.В. Особливості маргіналізації молоді в умовах суспільства, що трансформується // Укр. соц. – 2005. - № 2-3. С. 45-53.
5. Гаврилюк В.В. Маскулинность в социализации городских подростков // СОЦИС. – 2004. - № 3. С. 98-104.

6. Головаха Е.И. Жизненная перспектива и профессиональное амлоопределение молодёжи. – К., 1988.
7. Головенько В.А. – Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів // Укр. соц. – 2006. - № 2. С. 20-34.
8. Здоровский Г.Е., Шуклина Е.А. Образование как ресурс информационного общества // СОЦИС – 2005. - № 7. С. 107-113.
9. Іщенко М.П., Шемшур Н.Б. Формування соціально-політичних пріоритетів у сучасній молоді // Пед. вісник. – 2003. - № 3.
10. Леонтьєва Л.Е. Пріоритетні напрями діяльнос ті державного інституту проблем сім'ї та молоді на 2007-2010 р. // Укр. соц. – 2006. - № 2. С. 15-19.
11. Лукашевич Н.П., Солодков В.М. Соціологія образования : Конспект лекцій. – К., 1997.
12. Майбутнє України – в руках молоді! // Зб. матер. IV Світового конгресу укр. молодіж. орг. – К., 21-23 серпня 1998 р. – К., 1998.
13. Молодіжний рух в Україні : Досвід. – К., 1998.
14. Молодіжний і дитячий рух в Україні : Історія та генезис. – К., 1993.
15. Молодь та суспільство: шляхи розв'язання проблем : наук.-прак. Конф. // Пульсар. – 2001. - № 8.
16. Морозова Л. Конфлікт цінностей молоді в період трансформаційних змін України // Освіта і управління. – 2000. - № 1-2.
17. Салагаев А.Л., Шашки на А.В. Молодёжные группировки – опыт пiлотного исследования // СОЦИС – 2004. - № 9. С. 50-58.
18. Черкесова Т.В. Молодёжь о конфликтогенных факторах и молодежной политике // СОЦИС. 2004. - № 3. С. 104-106.
19. Чигирин В. Сільська молодь : методологічні аспекти дослідження // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2006 р. - № 2. С. 116-132.